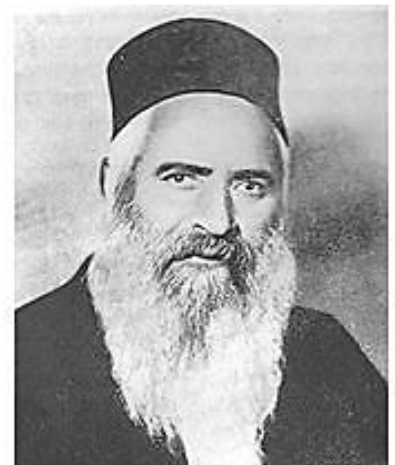
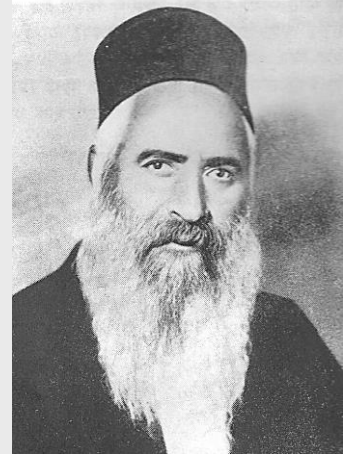

פניני הצדיקים

הגאון רבי בן ציון מרדכי חזן זצ"ל - נולד בשנת ה'תרל"ו (1875) בבגדאד (בבל). גדל בביתו של רשכב"ג החכם המקובל ר' יוסף חיים זצ"ל. בהיותו כבן 28 שנים עלה לארץ ישראל בעצת הבן איש חי, כי בשל קולו הערב (שימש כחזן של הבא"ח) דרש ממנו המושל הערבי להיות מואזין במסגד. בהגיעו לארץ השתכן בשכונת הבוכרים בירושלים. שם המשפחה שונה מ'נחום', מאחר שהשלטונות בארץ החליטו, ששם המשפחה יהיה 'לחזן' בשל קולו הערב. עסק בצרכי ציבור. הקים את הישיבות 'מעין גנים' ו'שושנים לדוד'. מונה להיות אחראי על בניית הקליניקה 'חסד לאברהם' בחברון (ע"ש אביו של הנדיב ר' יוסף אברהם שלום מכלכותא בהודו. כיום נקרא 'בית הדסה').

מונה ע"י הבא"ח לנצח על מלאכת הקמת ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה מכספי הנדיב ר' יוסף שלום מכלכותא (ה'בן איש חי' יעץ לנדיב לתרום את כספו למטרה זו והלה תרם 30,000 לירות זהב). הערבים ביקשו להרוג את רבינו בטענה, שהקרקע היא רכוש הוואקף (הקדש). המשך הבניה התאפשר לאחר שדגל בריטי הונף מעל המקום, יען כי הנדיב היה נתין בריטי. הבנייה ארכה כעשר שנים כולל הפסקה בימי מלחמת העולם הראשונה, ובשנת ה'תרפ"ג (1922) נסתיימה. אז עזב את שכונת הבוכרים, התגורר במתחם הישיבה וניהל אותה עד יומו האחרון. רבינו עמד בקשר הדוק עם הבא"ח והיה המקשר בינו ובין ר' אליהו מני (רבה של חברון). הגיה את כל ספרי הבא"ח והביאם לדפוס בארץ. תואר פניו והקדושה הנסוכה על פניו הביאו את הגויים להעריכו ולכבדו. שימש כחזן בבית הכנסת 'איסטמבולי' הגדול ברובע היהודי.

ר' עובדיה יוסף זצ"ל זכה להיות בן בית בבית רבינו. דרשן מופלג. דרש בשכונת נחלת ציון ואח"כ דרש בביהכנ"ס רבן יוחנן בן זכאי ברובע היהודי. חשש מפני הגזל. **גאון בנגלה ובנסתר. רבים פנו עליו ונושעו. ברכותיו עשו פרי. מפורסם כמרפא חולים, מסיר פחדים ופוקד עקרות מכל מקום לא היה מוכן לקחת כסף בשום פנים. בעל רוח-הקודש. ידע את יום פטירתו. נפטר ב"ב חשוון ה'תשי"ב (1951). חי כ-76 שנים. ציונו בבית העלמין סנהדריה בירושלים.**

אביו: ר' מרדכי. **אמו:** מרת רחל. **מרבותיו:** המקובל חכם ר' יוסף חיים (בעל ה'בן איש חי'), המקובל חכם ר' שאול דוויק הכהן. **בניו:** ר' יוסף חיים (ע"ש רבו ה'בן איש חי'), ר' מרדכי ז"ל, ר' מאיר (אחיו התאום ר' עקיבא נפטר בילדותו) ור' אביחיל הי"ו.

מכתביו: את דרשותיו, שדרש במשך ארבעים שנה, ערך כדי להדפיסם, אך כל כתביו אבדו עם נפילת הרובע.

להלן סיפורים, שהביא ידידי ורעי ר' דניאל אלול בספרו "אורח צדיקים": אמו של רבינו ילדה שני בנים והם נפטרו לה ל"ע יום לאחר הברית. כשהרתה בפעם השלישית חששה, שגורל בנה השלישי (רבינו) יהיה כאחיו, ופנתה למעונו של ראש גולת ישראל בבבל ר' יוסף חיים בעל ה'בן איש חי'. בבואה שטחה לפניו את בקשתה, שיתפלל על העובר שלא ימות כאחיו. ה'בן איש חי' ברכו ואמר לה, שיחיה בעזרת ה'. כעבור זמן ילדה בן במזל טוב וביום השמיני נכנס בביתו של אברהם אביו. למחרת הברית החל הילד לפרפר, והחשש לחייו גבר. אמו לקחה אותו לבית ר' יוסף חיים ואמרה בבכי **שחיי הילד בסכנה, ונראים בו סימני גסיסה**. אמר לה הצדיק: "הניחי את הילד אצלי, ואני אגדל אותו כבן". והאם השאירה אותו בבית הרב והלכה לה. כך זכה רבינו לגדול בבית רבו והיה לו כבן מאמץ. מפני כך זכה לקרבתו, למד ממנו את תורת הנגלה לתורת הסוד, וזכה לרכוש לעצמו רבות מהליכותיו של ר' יוסף חיים. (מפי בנו ר' אביחיל הי"ו). ממשיך מורשת אביו בוחנות בביה"כ 'אהל יעקב' ברמת גן)

על העובדה שרבינו ידע יום פטירתו, ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא: כמעט ארבע שנים עברו מאז נפל הרובע היהודי בעיר העתיקה בידי הלגיונרים הירדנים. באותה העת, מאז חורבן ישיבת "פורת יוסף" ברובע, למדו תלמידי הישיבה בשכונת הבוכרים, ורבינו עבר להתגורר בקטמון. היה זה ביום ראשון, י"ב חשוון שנת ה'תשי"ב. בנו ר' אביחיל יצא לעבודתו, ורבינו אמר לאשתו כי הוא רוצה לנסוע לישיבת 'פורת יוסף'. היא טענה שהדבר קשה ושלא כדאי לו לטרוח כעת ולנסוע עד לשם. אולם רבינו אמר, שכבר מלפני ראש השנה לא ביקר בישיבה ונכספה נפשו להגיע ולבקר בה. הצדיק נסע בשני אוטובוסים להגיע לישיבה. בישיבה פגש את כל הרמ"ם וביקש מהם מחילה. הוא התנצל לאמר, כי חושש שמא נזף במישהו, והגם שהיה זה לשם שמים מכל מקום רואה הוא צורך לבקש את סליחתם **יען, שיודע הוא, כי שעותיו ספורות בזה העולם**.

הרמ"ם סירבו להאמין למשמע אזנם, וביטלו את דבריו. רבינו החזיק בדעתו, וביקש, שיתפללו עליו שלפחות יזכה להגיע עד לביתו. הרב סיים את דבריו ויצא מהישיבה. ר' יהודה צדקה לא היה רגוע ויצא אחרי רבינו באוטובוס הבא. ר' בן ציון הגיע למפתן ביתו, נשק למזוזה וזעק "חטאתי עויתי פשעתי..." (וידוי) וקרא שמע ישראל. הוא לא רצה, שאשתו תהיה נוכחת בשעת פטירתו - ולכן ביקש ממנה, שתכין לו כוס חלב. אחר שחיממה את החלב והביאה לו את הכוס - ראתה, שכבר נפטר. עד רגע מותו לא כהתה עינו ולא נס לחו. **בהלווייתו השתתפו למעלה ממאה אלף איש**.

אחר ההלוויה באו לרב יהודה צדקה ואמרו לו בחלום, שהיה **לרבינו ניצוץ מנשמת דוד המלך ע"ה**. כמו כן סיפרה אשתו שארבעה ימים לפני פטירתו **ביקש, שתקדים את יום כביסה ליום ראשון** (במקום יום שני) כי לא תהיה פנויה ביום שני (ולא גילה לה מדוע). **במוצש"ק האחרון לחייו הלך לדירות בניו וברכם בלא להסביר מדוע. והיה זה פלא, משום שלא היה רגיל לבקרם**. (מפי בניו ר' יוסף חיים ור' אביחיל הי"ו)

כאשר רבינו היה עובר ברחוב היו הסוחרים הערבים קמים לכבודו. כשנפל הרובע היהודי בידי הירדנים, היה רבינו זה שהסדיר את תנאי הכניעה והפינוי של תושביו, כדי שלא יאנה להם כל פגע ונשא את הדגל הלבן יחד עם הרב מינצברג, מוכתר הרובע (ראש הקהל). כשראהו המפקד הירדני, עמד מפניו, **והסביר לחייליו, שראה לפניו דמות מיוחדת של מלאך**.

כשבנו הגדול חזר לישיבה לבקר את אביו הגיע השמש ר' מימון סודרי עם מגש של כוסות תה עבור תלמידי הישיבה, והגיש כוס לרבינו. כשראה את בנו של הרב- הגיש גם לו כוס תה. רבינו זעק ואמר לו: **"אין לו רשות לשתות כוס זה, כי כבר אינו תלמיד בישיבה וכסף הישיבה הינו של הקדש. והוא יכול לשתות בבית"**.

אם ראשונים כמלאכים - הרב עמרם רוזנבוים חסידא זצ"ל

הרב עמרם רוזנבוים חסידא זצ"ל - נולד בשנת ה'תקנ"ג (1789). מצאצאי גאוני עולם ביניהם המהר"ל מפראג, ר' העשיל מקראקא, ר' אדם בעל שם-טוב. מילדותו ניכר בקדושתו. מאז עמד על דעתו היה מקודש בקדושה יתירה, עד שהעיד עליו החת"ס, שלא הניח כמותו בצדקות בחוץ לארץ. שקד על לימוד התורה הקדושה ולאחר שהתפרסם בקדושתו נתווסף לו הכינוי 'חסידא'. בבית חמיו למד מספר שנים בהתמדה. בשנת תקע"ד (1813) בהיותו כבן 24 שנים התמנה כאב"ד אירשא. בשנת ה'תקפ"ט (1819) מונה לרב העיירה מאד (הונגריה). **גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. מלומד בנסיים. נודע כאיש מופת. דרכו בקודש הייתה להתענות משבת לשבת.**

בשנת ה'תקפ"ו (1825) עלה לארץ ישראל (הספינה בה הפליג הקדימה לבוא בתשעה ימים קודם!) והתגורר בצפת. מינוהו תוך זמן קצר כממונה ונשיא "כולל החסידים". באותה עת לא הטמינו אף אדם בבית החיים הישן בצפת מחוסר מקום, אולם רבינו עמרם ראה ברוח קודשו מקום אחד פנוי, ובו ביקש להיטמן. נפטר ב-ט"ז מרחשוון ה'תקצ"צ (1829). כשעה לפני פטירתו זכה לראות את האור הגנוז מששת ימי בראשית ובירך עליו בשם ומלכות: 'המאיר לעבדיו מאור הגנוז מששת ימי בראשית'. חי כ-40 שנים. ציונו בצפת.

אביו: ר' משה נחום. **אשתו:** בת הגה"צ ר' ישראל ברילל זצ"ל אבד"ק פאלאטא (נישא בהיותו כבן שלוש-עשרה). **מרבותיו:** ר' מרדכי בנט (אב"ד ניקלשבורג). **מתלמידיו:** ר' שמואל מסאלנט (אב"ד ירושלים)

שנים רבות היו אביו ואמו חשוכי בנים, ותמיד התפללו, שיפקדו בזש"ק. פעם אחת אירע, שליד ביתם נעצרה עגלת סוסים, מתוכה ירד בעל עגלה אשר הכרת פניו ענתה בו, כי צדיק הוא. הקיש על פתח הבית וביקש, שיתנו לו להניח תפילין דר"ת, כי ירא, פן תשקע עליו החמה, ועדיין לא הניח. ר' משה נחום הכניסו לביתו וקבלו בסבר פנים יפות. האורח הניח את התפילין וביקש להמשיך לדרכו. אולם בעל-הבית הפציר בו, שיסעד את לבו טרם יציאתו לדרך. הלה נעתר לבקשתו, סיים לאכול והתחיל לברך ברכת-המזון. כשהגיע לברכת הרחמן, הגביה קולו ואמר: הרחמן הוא יברך את הרב בעל הבית... אותם ואת זרעם".

כשסיים לברך, פנה אליו בעה"ב ואמר לו: 'הרי עדיין לא נתברכנו בזרע, ומה ראה מר לברך אותנו ואת זרעינו?! מי ייתן, שברכתכם תתקבל וניוושע בבנים'. נענה העגלון ואמר: 'רואה אני סיבה כל שהיא, שבעטיה לא נפקדתם בבנים. **מול ביתכם במרחק רב מתנוסס מגדל. בית תיפלות של הנוצרים. כשיוצאים אתם מפתח ביתכם נתקלים מבלי משים בהסתכלות בשתי וערב הנועץ על גג המגדל.** הקב"ה רוצה לפקוד אתכם בזש"ק, ולכן אין מן הראוי, כי הרבנית תביט אפילו פעם אחת בצורת השתי וערב, כי זה פוגם מאד ח"ו. על-כן עצתי שתעקרו מדירה זו, ואז תיוושעו. **הדברים נכנסו ללבם, הם עברו מיד לגור במקום אחר ונפקדו בבן זכר, אשר נקרא בשם עמרם.**

מעשה והוריו נסעו לקרלסבאד בהשאינם את הילד אצל קרוב משפחתם. הימים היו ימי צינה וכפור, באמצע הלילה קם אחד מבני המשפחה שאצלם שהה הילד בחששו, שמא יתקרר, כיסה את הילד במעיל צמר, והילד היה שקוע אז בשנתו. **כאשר הניח את המעיל על גבי הילד, החל הילד להזדעזע ולבעוט בכל כוחו, עד שזרק ארצה את המעיל.** הלה כיסהו שוב, והמחזה נשנה שוב ושוב.

למחרת נשאל הילד, מדוע לא נתן לכסותו במעיל, בעוד הקור היה עז. הילד לא ידע מה לענות, הוא אמר, שלא הרגיש כלל, שנתנו עליו מעיל ושהוא זרקו ארצה. לימים כשספרו את הדבר לפני ר' משה נחום (אביו של רבי עמרם) **ביקש שיבדקו את הבגד, אם נקי הוא משעטנז, יצאו ובדקו ואכן, התגלה כי היה במעיל שעטנז, ויהי הדבר לפלא.**

פעם בליל הסדר שאל את אביו: "מדוע כשפותחים הדלת לאמירת 'שפוך חמתך' מקבלים את פני אליהו הנביא בפנים שמחות וקוראים 'ברוך הבא' ובשעת יציאתו, מדוע אין יוצאים ללוותו?!". השיב לו אביו בתמיהה: "וכי מי רואה אותו בצאתו?". הילד הוסיף אף הוא לתמוה ואמר: "הרי **כשם שרואים אותו בכניסתו כך רואים אותו ביציאתו.**" האב התפעל מדברי הילד ושמר זאת בלבו...

בהיותו כבן שלש שנים התעורר פעם באמצע שנתו בבכיות נוראות. אביו נייעור לקול הבכי, ניגש אליו בחרדה ושאלו: "מה לך בני?" הילד השיבו, כי הנה חלם לו שאביו שכח להעמיד ליד מיטתו מים לנטילת ידים ועל-כן התחיל לבכות. אביו מיהר להגיש המים ליד מיטתו ונחה דעת הילד.

פעם הלך עם מאחרו בק"ק מאדע לקדש הלבנה אל רחוב העיר, שהיה ממוקם מול בית אדון אחד, ובא משרתו עם כלי נשקו בידו לגרשם משם למען לא יפריעו שינת האדון, ובקפצו עליהם אמר בינו לבין עצמו בתפילות: "רבש"ע וכי לא יכלת בפחות רשע אחד כזה בעולמך?!", **ובבוקר נשמע בשורה מבהילה בעיר, כי משרת האדון מת פתאום בלילה, והיה לפלא והתפרסם מעשה זה גם בין הגוים.**

בהיותו ילד כבן שמונה חזר פעם מבית רבו בקול בוכים ועינים דומעות. לשאלת הוריו על פשר בכיו השיב, **שהרבי בישר להם היום בשורה מרה, אודות פטירתו של אותו גאון וקדוש הגאון רבי אליהו זלמן מווילנא זיע"א (הגר"א) שנסתלק זה עתה בחוה"מ סוכות,** והרבה לספר להם על רוב גדולתו וקדושתו. והוסיף שהרבי סיים, כי 'חובה עלינו להשתדל ולעשות, כל מה שלא-ל ידינו למלאות את החלל הריק שנוצר בהסתלקותו של צדיק זה'. כששאלו אביו: 'מה בדעתך לעשות?'- השיב בתום, **שבדעתו מהיום והלאה להשכים קום ולהוסיף שעה אחת בלימוד התורה קודם התפילה, ובכך יושלם במעט החסר הגדול... ואמנם, קיים מה שאמר, ובשעה זו קנה שלימות בתורה יותר ממה שבכל היום כולו.**

בהיותו כבן שש שנים נטפל אליו ערל אחד ולקח ממנו בכוח את ה'טלית קטן' שלבש על בגדיו. הילד החל לבכות ולצרוח בקול מר, **ולא הסכים בשום אופן לזוז מהמקום, עד שהביאו לו טלית קטן אחר.** ואז, מתוך אנחת צער אמיתית, רוויית כאב, פלט הנער: "הלואי ויבלע הגוי הזה באדמה". לא עברו ימים מועטים והקול נשמע בעיר שאותו גוי נפל לבור עמוק, ואיבריו התרסקו. כששאלו את עמרם הקטן, מה ראה לגלגל עליו דווקא קללה זו, שייבלע באדמה, השיב: "גם קרח שלגלג על מצוות ציצית, נבלע באדמה".

הרב משה לוי זצ"ל - נולד בת"א ב-ד' שבט ה'תשכ"א (1961). בצעירותו למד בישיבת 'היישוב החדש', ולאחר מכן עבר לישיבת 'כיסא רחמים'. בגיל 22 מונה כר"מ בישיבה, למרות שעדיין לא היה נשוי. לאחר נישואיו החל מוסר שעורים בהלכה ובאגדה ברחבי הארץ. כשהקימה ישיבת 'כיסא רחמים' את ביה"ד "משפט וצדק", נתבקש לכהן בה כדיין. בתחילה סירב בטענה, שהדבר יגרום לביטול תורה, ולבסוף הסכים, ואכן כיהן בה מספר שבועות. כשראה, שאכן הדבר גורם לביטול תורה, התפטר מתפקידו כדיין.

ענוותן מופלג. התרחק מהגאווה כמפני האש. למרות שסבל מגיל צעיר מייסורי מעיים, המשיך להפיץ תורה בכל הארץ. בשיעורו הקבוע בחולון בימי שישי הגיעו ת"ח גדולים וביניהם הרה"ג אברהם יוסף שליט"א, רב העיר חולון. ניצל כל שנייה בחייו ללמוד תורה. **ידוע כבעל מופת.** שימש כסנדק בעשרות מקרים, בהם הרופאים טענו כי הוולד ח"ו ייוולד עם מום. הרב הבטיח כי יהיה הסנדק ובעז"ה והכל יהיה בסדר - ואכן כך קרה.

הרב השכין שלום-בית בין זוגות רבים. בעל חסד מופלג. הרבה להטיב. זיכוי הרבים היה תמיד לנגד עיניו. הקים בבני ברק בית-כנסת בשם "יוסף דעת" על שם אביו. נכתב עליו ספר בשם 'והאיש משה' המתאר את הביוגרפיה שלו.

מין הגאון הרב עובדיה יוסף שליט"א העריכו רבות ואמר, כי הוא יהיה הפוסק של הדור הבא. לצערנו, לא זכינו לכך והצדיק נפטר ממחלת מעיים ב-י"א חשוון ה'תשס"א (2001). ציונו בבני-ברק. חי כ-39 שנים. הר"מ מאזוז שליט"א בהספדו אמר, כי נשמת הרמח"ל התנוצצה בר' משה.

אביו: ר' יוסף. **אמו:** מרת רחל. **מספריו:** ימנוחת אהבה- הלכות שבת • מלווה ה' - הלכות ריבית • ברכת ה' - הלכות ברכות • תפילה למשה - שו"ת בנושאים הלכתיים כגון: אורח חיים ויורה דעה • יוסף דעת - חקירות ומערכות בנושאי חזקה • דבר השמיטה - בעניין היתר המכירה.

הסיפור הבא מראה בעליל, מהי כוחה של תפילה ומגלה כי הצדיק היה בעל רוח-הקודש. המעשה אירע בשנת ה'תש"ן (1990) עם הרב דניאל משיח שליט"א, אז תלמיד ישיבת 'כסא רחמים'. הרב משיח חלה במחלת הצהבת וכבדו לקה אנושות, עד שנתר ממנו בסך הכל 2%. שבוע ימים הוא שכב בבית החולים 'בילינסון' ללא הכרה.

במצב כזה הברירה היחידה הנה לערוך השתלת כבד, אך בשל הסיכונים הרבים, התנגד מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א לבצע את ההשתלה הקריטית בארץ. כמפלט אחרון, הטיסוהו בבהילות להשתלת כבד בפאריז, בליווי אברך מהישיבה (הרה"ג ר' יוסף בוכריץ הי"ו) ושני רופאים בכירים מבילינסון (האחד יהודי ומשנהו ערבי).

כאשר הגיעו לבית החולים בצרפת, סירבו הרופאים לבצע את ההשתלה. "הוא כבר בגדר מת",

טענו, "חבל על הכבד שיושתל...". לבסוף, בהשתדלות אנשי ועד ישיבת 'כסא רחמים' בצרפת, הרופאים נתנו את הסכמתם לדבר. ובעוד מתרחשת הדרמה הרפואית בצרפת, התארגנו בישיבת 'כסא רחמים' לתפלות ו'תיקון כרת' לרפואת חברם האהוב...

בחצות הלילה של יום חמישי הגיע רבו, הגאון רבי משה לוי זצ"ל, לישיבה לתפילה בוקעת רקיעים יחד עם תלמידי הישיבה. לאחר התפילה המיוחדת, ליוו מספר תלמידים את הגאון רבי משה לביתו. **לפתע, עצר מהילוכו וכמי שקיבל בשורה משמחת, פנה אליהם בהתלהבות: "ברוך ה'! התלמיד בריא ושלם ויחזור לישיבה ללא ניתוח!"**

התלמידים עמדו משתאים. הן רק עתה סיימו את התפילה, וחברם נמצא עתה בבית-החולים במצב קשה, וכאן מדווח להם רבנו בבטחה ובידיעה ברורה, שהתלמיד בריא ושלם?! הגיע הבוקר ועימו הבשורות הטובות, כאשר אמר רבנו... הידיעות מצרפת סיפרו, כי **כאשר באו להשתיל את הכבד בגופו של החולה, אירע נס רפואי בלתי מוסבר, והכבד שב לפתע לפעול מחדש.** לאחר שלושה ימים, פקח החולה את עיניו, והחל לדבר עם הסובבים.

הרופאים, שהיו המומים מהנס הפלאי, שמעולם לא התרחש כמותו, אמרו לאברך שהתלווה לחולה: **"תמסור לראש הישיבה שלכם, שימשיך לקרוא תהלים"**. הרופא היהודי התפעל מאוד ואמר: **"עכשיו אני רואה את ה'", ואילו עמיתו הערבי ביקש לעומתו להתגייר כהלכה.** ב"ה, כי לא תמו חסדיו, הבחור החולה התרפא והחלים לחלוטין.

בנס רפואתו הוא שבר שיא של כל הזמנים ברפואת הכבד. עד אז כבד חזר להתרפא רק אם נותר ממנו לפחות 33%, ואילו לחולה זה נותרו רק 2% וברוך ה' הבריא והחלים. כיום הרב משיח שליט"א הינו תלמיד חכם ופוסק חשוב, המשמש כבודק שו"תים בישיבת 'כסא רחמים'. כה ייתן וכה יוסיף בבריאות גופא ונהורא מעליא.

בשנת ה'תש"ס (2000), חיבר הרב משיח ספר שאלות ותשובות, בשם "כרם חמד", ובהקדמה לספרו הוא מספר את נס חייו במלים נרגשות-אגב, לצורך התשלום על ההשתלה, נאספו עשרות אלפי דולרים מעמך בית ישראל. כיוון שב"ה התבטלה ההשתלה, סברו, שאולי כיוון שהכסף כבר נתרם, יעבירוהו לצורך החזקת הישיבה. שאלו את פי מרן ראש הישיבה הגאון ר' מאיר מאזוז שליט"א, ומיד פסק, **שכיוון שדעת התורמים הייתה לצורך ההשתלה, לפיכך צריך להשיב להם את הכסף שתרמו. וכך היה.**

האדמו"ר רבי מנחם נחום טברסקי מצ'רנוביל- נולד בשנת ה'ת"צ (1730) בעיר נוריןסק (במדינת ווהלין שבמערב אוקראינה). בעודנו ילד נתייתם מאביו, ובחינוכו טיפל דודו רבי נחום, אחי אביו. דודו הכיר בכשרונותיו המעולים של הנער ושלחו ללמוד תורה באחת הישיבות המהוללות בליטא, בה הצטיין ביותר והיה בין בחירי התלמידים. כשהתבגר ונשא אישה התפרנס ממלמדות, שאפשרה לו גם להקדיש מעתותיו לתורה, להרחיב את

ידעותיו ולקנות בה שלמות. רבינו לא מצא את סיפוקו בלמוד הנגלה, נפשו נמשכה אחר תורת הרז. התעמק בקבלת האר"י ותלמידיו, ואף התחיל לנהוג כמותם בחיים, בסיגופים ובתעניות. כשנתפרסם הבעש"ט, ושיטתו החדשה נודעה ברבים, נסע למיזבז' בכדי לתהות על קנקנו והפך להיות תלמידו. רבינו ניחן במתק שפתיים, שהבורא חנן אותו. לפיכך סובב בערים ובכפרים, ובנועם מדברותיו והליכותיו בקדושה רכש לבבות לתורת הבעש"ט. בנסיעותיו אלה שם לבו גם למצבם הכלכלי והרוחני של אחינו, ובמיטב יכולתו עשה לתיקונם ושיפורם. על אף היותו עני מרוד עסק תמיד בצדקה ואת פרוטותיו האחרונות הוציא לעניים ובייחוד למצוות פדיון שבויים, שבה דבק דבקות יתירה. גם בשמשו כרב בקהילת צ'רנוביל חי בעוני, אולם תמימותו, ענוותנותו ויחסו הנפשי לזולת שימשו מופת לרבים. מייסד חסידות צ'רנוביל. מחסידות זו יצאו ענפי חסידות אחדים המונים כיום אלפי חסידים, בהם: סקווירא, צ'רנוביל, ורחמסטרביקא. נפטר ב- י"א בחשוון ה'תקנ"ח (1797). חי כ-67 שנים. ציונו בצ'רנוביל. בנו, ר' מרדכי המשיך אחריו והיה האדמו"ר השני לחסידות זו.

סבו מצד אביו: ר' נחום גאון (שהיה צדיק נסתר) **אביו:** ר' צבי הירש. **מרבותיו:** ר' ישראל בעל שם-טוב, ר' דוב בער ממזריטש. **אשתו:** מרת שרה (נכדתו של ר' יצחק שפירא, הרבי בלובלין). **ילדיו:** ר' מרדכי (המגיד מצ'רנוביל), ר' משה (נפטר בחיי אביו), מרת מלכה (נישאה לר' אברהם בן הרב צבי, המגיד מקאריסטשאוו). **מספריו:** מאור עינים יישמח לב

פ עם אחת, רבינו התארח בשבת קודש אצל הרה"ק ר' שמעון שלמה זצוק"ל (אביו של הרה"ק מסאוואראן זיע"א), ובערב שבת קודש הדליקו נר גדול, כדי שיוכל לדלוק כל הלילה. באשמורת הבוקר כאשר קם רבינו משינתו, והיו עוד חושך ואפילה בחוץ, ורצה הצדיק לצאת מהבית, ראו ר' שמעון שלמה ובני ביתו איך שרבינו הולך וממשש, כהולך בחושך ואפילה, שלא יכה ראשו בכותל, ושאלם רבינו: "למה לא הדליקו נר גדול שיאיר לכל הלילה?", והיה לפלא בעיניהם, כי הנר עדיין היה דולק והיה אור בבית. אולם תיכף אח"כ, דרשו וחקרו, אודות הנר, והתברר להם, כי הנר כבה באמצע הלילה, ואחד ציווה למשרתת הנכריה, שתדליק את הנר בליל שב"ק, וע"כ לא האיר הנר, לרבינו, ולא ראה כלום לאורה.

פ עם אחת שבא רבינו אל הבעש"ט היה חורף קשה בקרירות ושלגים מרובים ושאל הבעש"ט את רבינו, למה הרעיש את כל העולמות בתפילת מנחה וסיפר לו רבינו שנסע עם בעל עגלה נכרי ומגודל הקור מת הנכרי. כשראו הערלים שבכפר, שהנכרי מוטל מת בעגלה העלילו עליו, שאני הרגתי אותו ורצו להרוג אותי, ביקשתי מהם, שיניחו אותי להתפלל ואח"כ יעשו כרצונם, התפללתי תפילת המנחה בכוונה גדולה ובינתים קם הנכרי המת על רגליו ואמר אל הערלים: 'מה אתם רוצים מהיהודי הזה, הוא לא הרג אותי רק הקור הרג אותי!'. ותיכף ומיד נפל בחזרה על הארץ ומת, הערלים חיכו, שאגמור את תפילתי וניגשו אליי וסיפרו את הפלא ופייסו אותי, והיה קידוש ה' גדול.

בכל בוקר אשתו לבשה את פרוות הכבשים היחידה, שהייתה ברשותם וכאשר שבה מהשוק רבינו התעטף בפרווה ויצא לבית-המדרש. למרות הפצרות מקורביו העשירים להעניק לו דירה, מלבושים מכובדים ואת כל צרכיו בהרחבה. אך רבינו סירב לכך והשיב, כי מי שחפץ להיות חסיד עליו לקיים את הנאמר בפרקי אבות: 'כך דרכה של תורה, פת במלח תאכל...' והרי לא נאמר 'דרכיה' ברבים אלא 'דרכה' ביחיד כלומר – זו הדרך היחידה ולא קיימות דרכים אחרות.

ו יפר בנו, ר' מרדכי: לפני שנסתלק אבי רבינו הרה"ק ר' נחום זי"ע לעולם העליון שאלתי: מי ילמד אותי עכשיו תורת ה', כמו שלמדתי עד כה? והשיב אבי שיבוא אליי בכל יום בחלום ללמוד עמי תורה- וכך היה. ופעם אחת היה תקופה של חודש שלא בא אלי אבי הק' ללמדני תורה ומאוד הצטערתי על זה ואחר שלושים יום הגיע אבי וסיפר לי, שנסתלק צדיק גדול מהעיר לעלוב ושמו ר' דוד שכל ימיו לא אמר ד"ת על שולחנו לפני חסידיו למרות שהיה מלא וגדוש בתורה ובחכמה וע"כ כיבדו אותו בעולם העליון לדרוש במתיבתא דרקיעא שלושים יום וכל נשמות הצדיקים הלכו לשמוע את דבריו, וע"כ לא יכולתי לבוא בחלום, כי לא נתנו לשום נשמה רשות לרדת למטה בעת הדרשה.

מסופר, שפעם הגישו לפניו בטעות חלב עכו"ם ורבינו לא ראה את החלב. לאחר שהתברר מקור החלב- שאלוהו, מניין ידע ואמר, שכלל לא ראה את שהחלב שהגישו והסביר ע"פ המשנה במסכת ע"ז "חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו" שאפשר לפרש שאין ישראל רואה חלב עכו"ם.

ו יפר הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זצ"ל, שהרה"ק רבי דוד מטאלאן זי"ע סיפר שאביו הרה"ק רבי מרדכי מטצ'רנוביל זי"ע סיפר לו, שאביו הקדוש רבינו היה יורד אליו מדי יום ביומו לאחר פטירתו ולומד עמו יחד, וכך היה במשך תקופה ארוכה, עד שהפסיק עוד מלבוא אליו, כעבור תקופה מסויימת שוב הופיע אצלו אביו הקדוש ללמוד עמו, שאלו רבי מרדכי זי"ע: "מדוע הפסיק לבוא אליו?", וענה לו, שכל זמן שהיה יכול לסבול את אוויר העולם היה יורד אליו, והיות שנתעלה כל-כך, אין עוד באפשרותו לרדת לעולם השפל, שאלו רבי מרדכי: "אם-כן מדוע היום כן הגיע אליו?" אמר לו אביו, שהיום נסתלק בעיר ברדיטשוב איש יהודי בשם יהושע אלעזר חודרוב, שהיה אכן יהודי ת"ח, ובמדת החסד היה חד בדרא, על-כן הכריזו בשמים שכל אלו שעסקו בגמילות חסדים, החל מאברהם אבינו ועד הדור האחרון, צריכים להשתתף בהלווייתו, והיות שאני עסקתי בפדיון שבויים, שלחו גם אותי, וכיוון שהייתי כבר בזה העולם, אמרתי לעצמי לילך אליך אבל אין זה אומר, שאמשיך לבא בכל יום.

הרב המקובל חכם יעקב בן רבנו יוסף חיים זצ"ל: נולד בשנת ה'תרי"ד (1854). חסיד ומקובל. חריף ובקי. ירש את הרבנות מאביו ושימש אחריו כשנים עשרה שנה. מפורסם כאביו הגאון במידת החסידות והפרישות. אביו, הגאון המקובל רשכ"ג חכם ר' יוסף חיים היה קשור אליו בעבותות אהבה. בחיבוריו מזכיר אביו פעמים רבות חידושי תורה בשמו של בנו הניק והחכים.

איש אלוקים קדוש. מספרים עליו כבעל קבלה מעשית. בעל רוח-הקודש. כל העם היו סרים למשמעתו. בעל לב טוב, אהוב ונחמד לכל. מלומד בניסים. נפטר ב-י"ב חשוון ה'תרפ"ב (1921). חי כ-67 שנים. ציונו בבגדד שבעירק.

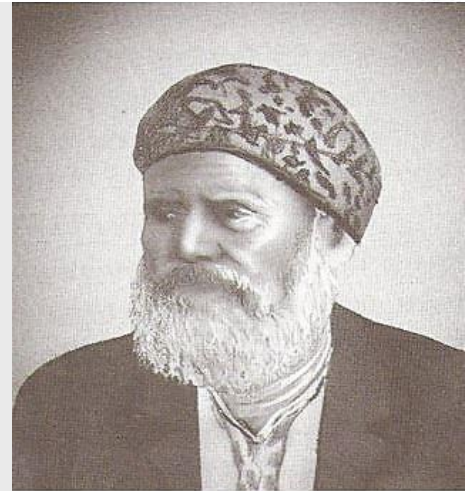
אביו: הגאון המקובל חכם ר' יוסף חיים זצ"ל (בעל הבן איש חי). **בנו:** חכם ר' דוד **מספרי:** יציצים ופרחים- דרשות ורמזים על פי הסוד על כל התורה יזכות אבות- על פרקי אבות.

מסופר על ר' יעקב בנו של הגאון ר' יוסף חיים זצ"ל כי מעבר להיותו מקובל, אף הוא השתמש בקבלה מעשית. ומעשה שהיה כך היה:

ידוע כי ר' יעקב ואביו ר' יוסף למדו תורה באותו בית-מדרש. אולם הם לא ישבו יחדיו, אלא כל אחד במקומו. האם, בכל יום הייתה מכינה אוכל ומביאה אותו לבית-המדרש לבעלה ולבנה ורווה נחת מבעלה הצדיק ומבנה הקדוש ומשקידותם באוהלה של תורה.

פעם אחת הגיעה לבית-המדרש כהרגלה לתת אוכל, וקראה לבעלה ולבנה. להפתעתה הרבה, בנה לא היה שם. היא שאלה את בעלה הגאון ר' יוסף: "היכן יעקב?". אולם הרב השיב כי איננו יודע, ורק לפני דקות אחדות ראה אותו. והיה הדבר לפלא, כיוון שר' יעקב ידע שאמו מביאה את האוכל לבית-המדרש ומקפיד היה להיות נוכח.

לאחר זמן מה, ראה ר' יוסף את בנו יושב במקומו ולומד תורה. ניגש אליו אביו כדי להוכיחו על כך שלא יאמרו נגרם צער בשל העובדה כי הביאה את האוכל והוא לא היה שם. ושאלו: "היכן היית?". השיב בנו כי היה בחוץ-לארץ במקום פלוני (מרחק ימים רבים מבגדד). הבין אביו כי בנו השתמש בקבלה מעשית ואמר שם קדוש של קפיצת הדרך, ואמר לו: "בני, אבקשך לא להשתמש בשמות הקודש, כיוון שמי שמתמש בהם מתקצרים ימיו!".

בבבל לא מצוים אבנים, ולכן המצבות כמו הבתים בנויים מטיט ומחמר קשיח

בכל יום ר' יעקב חיים היה הולך במסלול קבוע להגיע לבית-המדרש, ותמיד השתדלו תלמידיו ללוותו כדי ללמוד ממנו בדרך. פעם אחת, בעת שהלך בדרך עם תלמידיו, ראו התלמידים מרחוק שתי ערביות העומדות מרחוק באותו מקום שהם עתידים להלך שם. והן עמדו שם ככוונה, באופן שהרב יהיה מוכרח לעבור בין שתיהם.

מאחר וראו התלמידים כי אין הרב משנה את מסלול ההליכה, פנו אליו בשאלה אם ראה את הערביות מרחוק. השיב הרב כי ראה ואל להם לדאוג בעניין. הם מהלכים ואינם רואים פתרון כי אם לעבור בין שתי הגויות. אולם הם ידעו מגדולת רבנו ולא שאלו שאלות. כשהגיעו מרחק קצר לפניהן, אחת מהן התעלפה ואילו השניה רצה לעזור לה, ואז הרב עבר כהרגלו.

ויפר הגאון חכם שמואל דרזי זצ"ל סיפור מופלא על ר' יעקב, בנו של הבא"ח: פעם אחת, בעת הילוכו בדרך, החליט נער ערבי לבזות את רבם של היהודים. "כיצד יתכן שרב היהודי יזכה לכבוד גדול משל אביו", חשב בלבו. מה עשה? בעת שעבר ר' יעקב, שפך עליו מים סרוחים ודלוחים.

הרב לא התייחס והמשיך לדרך. אולם כדי ללמד את הגויים לבל יבזו את היהודים החליט ללמדו לקח. אמר הרב מה שאמר והוציא שני מסמרים מהגהנים והכניסם בכפות רגליו של הגוי. מיד החל הנער על כל צעד ושעל לקפוץ מרגל לרגל תוך כדי שהוא שואג בזעקות כאב.

מיד ניגשו אליו שכניו הגויים ושאלוהו: "מה קרה?". אולם הוא אינו יכול להשיב מחמת הכאב. הם השכיבו אותו ורווח לו קמעא. מיד ניגשו לאביו שהיה מכובד מאוד בקרב הערבים וסיפרו לו מה שקרה מבנו. הוא בירר וחקר איזה ארוע קדם למה שארע עם בנו, ועדים שהיו נוכחים בעת שפיכת המים הסרוחים סיפרו לו.

"עתה נודע הדבר", השיב בפנים כאובות, "בני חסר דעת, ביקש לבזות את רב היהודים". מיד ניגש אל ר' יעקב וביקש שיעזור לבנו תוך שהוא משתטח ארצה ונופל לרגלי רבנו ובוכה על אודות בנו. אולם הרב השיב: "איני יודע מה אתה רוצה ממני!". אביו של הנער לא הרפה וביקש: "איני יודע כי הכל בגלל בני. הוא עשה מעשה אשר לא יעשה. אני כועס עליו מאוד ואני מבקש ממעלת רב היהודים שיכופר לו".

לאחר זמן מה רצה רבנו לקדש שם שמים ואמר: "שאל את בנך. אם יבטיח מהיום והלאה לא להזיק לאף יהודי, ולא רק זאת, יסייע לכל יהודי שיצטרך עזרה- אזי אעזור לו. אם לא- יכול להישאר הוא במצבו הנוכחי". על אתר הסכים כמובן הנער הערבי לדברי הצדיק. הרב התפלל ומיד יכל לעמוד על רגליו ולהלך כפי שהיה.

אביו גער בבנו תוך שהוא מפלא בו את מכותיו וזועק עליו: "כיצד העזת לעשות כן לרב היהודים? הרי בכוחו יכול הוא לגרום למיתתך!". הבן בבכי נפל לרגלי רבנו תוך שהוא מבקש סליחה, מחילה וכפרה. באותה שעה נתקדש שמו של הבורא בקרב הגויים שהיו נוכחים באותו מעמד מרטיט.

הגאון רבי יהודה יהושע צדקה זצ"ל - נולד בירושלים ב-ג' שבט ה'תר"ע (1910). הוא נקרא על שם סבו רבי יהודה סומך מבגדד והשם יהושע נתווסף על פי חלום של אמו. בילדותו התחנך בת"ת בני ציון ולאחר מכן המשיך בישיבת "פורת יוסף". בשנת ה'תשל"ל (1970) התמנה כראש ישיבת "פורת יוסף". בעל גמילות חסדים מופלאה. ענוותן. נזהר בכבוד הזולת בצורה מדהימה. דאגתו לכלל ולפרט הייתה לשם דבר. נפטר ב- י"ב חשוון ה'תשנ"ב (1991). חי כ-81 שנים.

אב: ר' שאול. **אם:** מרת שמחה (בת אחותו של הרב יוסף חיים בעל ה"בן איש חי). **נשותיו:** מרת פהימה בטאט (זווג ראשון- נישא בשנת ה'תרצ"ד- 1934), מרת תמר סודרי (זווג שני- בשנת ה'תשל"ט- 1979). **מרבתינו:** הגה"צ ר' עזרא עטיה. **מתלמידינו:** הגאונים ר' בן-ציון אבא שאול זצ"ל, ר' עובדיה יוסף, ר' מרדכי אליהו (בן אחותו), ר' יהודה מועלם, ר' עמרם אזולאי, ר' ברוך בן חיים, ר' עזרא עדס, ר' יוסף עדס. **ילדינו:** ר' משה (ממשיך דרכו כראש-ישיבת 'פורת יוסף'), ר' דוד (רבה הראשי של פרדס חנה - כרכור), ר' אליהו (ר"י דורשי תורה ברמת-גן), ר' שאול, ר' שלמה. **חנתינו:** הגאונים ר' יעקב שכנזי (מו"צ בעדה החרדית הספרדית), ר' אבנר מרציאנו (אב"ד וראש כולל בירושלים). **ספרינו:** קול יהודה- דרושים על פרשיות השבוע חידושים על הש"ס ומאמרים.

הגאון ר' יהודה צדקה, מחנך היה את בניו ותלמידיו להיגמל בכל יכולתם מסיפור לשון הרע ומרכילות. באחד המבחנים הפומביים, שערך לתלמידים, אשר גרסו על-פה מסכתות שלמות, לאחר שקרא הבחור המסיים את "הדרן" והגיע למילים "שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה, ותהי עמנו בעולם הבא", הפסיק אותו רבנו וישאלהו בתימהון: "מה פשר הבקשה הזאת: 'ותהי עימנו לעולם הבא?', וכי לא פשיטא, שאדם הגורס ושונה מסכת לשמה, שהתורה תהיה עמו בוודאי גם לעולם הבא?".

נאנח הרב קמעא והמשיך ופירש: "אלא לפי שמובא ב'חובת הלבבות', שהמדבר לשון הרע, לעתיד ייטלו ממנו את כל זכויותיו אשר עשה: מצוות ומעשים טובים, וייזקפו כולם לזכות אותו האיש שדיבר עליו. נמצא, אפוא, שיש מציאות כזאת שאדם לומד תורה בעולם הזה, ואינה עומדת לו בעולם הבא, כי תילקח ממנו ותינתן לחברו. אם כן, שפיר קא מצלינן הכי 'ותהי עימנו לעולם הבא', דהיינו שלא ניכשל ח"ו בלשון הרע".

מתנזר היה מהבלי העולם הזה ומסתפק במועט. פעמים רבות היה נוהג בשעת אכילתו לעשות את "סיגוף הראב"ד" כלומר שמפסיק באמצע אכילתו. ובימי שני וחמישי אף היה נמנע מאכילת בשר. ביתו היה צנוע ופשוט ואף ספה לא הייתה בה. פעם הציעה אשתו לקנות מקרר. ענה לה רבנו: "מצות כתיבת ספר תורה לא קיימתי עדיין, ואלך ואקנה מקרר?". ואכן, רק לאחר שזכה לקיים מצות כתיבת ספר תורה- קנה מקרר.

באחרית ימיו, כשהיה כבר חלוש, נצרך לנסוע למקום מרוחק ובני הבית ביקשו להשיג עבורו מכונית ממוזגת, היות שהיו אלו ימי קיץ חמים ביותר. אולם רבנו סירב לכך בתוקף ואמר, כי אין לו צורך במזגן היות שאפשר לפתוח את החלון ודי לו בזה. והוסיף ואמר: "האם ברצונכם שאקבל את שכרי בעולם הזה ח"ו? הרי כל מה שהאדם נהנה בעולם הזה, יורד לו משכרו לעולם הבא, ועל כן, צריכים אנו רק את צרכינו, ולא יותר!". רבנו חי את העולם הזה כפרוזדור ותו לא, כיוון שידע, שחיי העולם הבא הם העיקר. וכך גם היה מחנך את תלמידיו, שנהגו בצניעות ויסתפקו במועט ולא ירדפו אחר מותרות.

מעשה שירד הרב מירושלים עם פמליה מבני המשפחה לעיר הרצלייה, בחבל השרון, כדי להשתתף בשמחת נישואין של אחד מקרוביו. כשחזר לירושלים אחרי החתונה, באישון לילה ואפלה, כבר הראו מחוגי השעון שהשעה קרובה לחצות. אף על פי כן, אמר הרב לנהג המכונית, שהסיעה את הרב ופמלייתו, כי יוריד תחילה את בני לווייתו איש-איש סמוך למעונו, ורק לאחר מכן יביאנו אל אולמי "נוף ירושלים", אשר במערב העיר, בפאתי שכונת בית הכרם. לאחר מכן ביקש, מבן אחותו שיתלווה אליו.

שאל אותו אחיינו: "להתלוות? להיכן?" השיבו: "לשמח חתן וכלה". חזר ושאל האחייני: "כעת? בחצי הלילה?". ענה והסביר לו הרב: "כן, בוודאי, גם אם יראה אותנו רק אחד מבני המשפחה - דיינו!". נתמלא הצעיר סקרנות: "מי הם החתן והכלה?". סח לו רבנו, שהחתן הוא בחור מסכן, יתום מאמו, ואלמלא דחקו בו הקרובים מהרצלייה לבוא ואלמלא שלחו מכונית להסיעו מן הבית, היה בלי-ספק נשאר בירושלים. והכול כדי להשתתף בחופת היתום. עם הגיעם לאולמי "נוף ירושלים", מצאו את קהל הקרואים יושב עדיין אצל השולחנות וכולם מברכים ברכת המזון. אחר כך נודע להם, שבזמן החופה אבד שטר הכתובה, ועד שהשיגו טופס אחר חלפו יותר משעתיים, לכן התאחרו כל כך בסעודה.. הופעת רבנו בשעה כזאת גרמה להתרגשות רבה. החתן בכבודו ובעצמו קם ממקומו וחש לקראתו בשמחה. עוד הרבה אנשים קמו מכיסאותיהם כדי להקביל פניו. הושיבוהו בראש. מיד פנה לבן-לווייתו ואמר: "ניטול ידיים ונאכל כזית, הלא כן?".

מיד הביאו לפניו נטלה עם ספל מים. הרב בצע על הפת. אחר הורה לבן-אחותו שישב לצדו, שיברך על המזון, בעוד הוא עצמו נוטל בידיו את הכוס, ומברך בגילה ומרנן את כל שש ברכות הנישואין. הרב גם נשא דברי ברכה קצרים, דרשה מלבבת, ותיכף יצא במחול ושירה עם החתן וכל הקהל סביבם, והשמחה פרצה מן הלבבות עד השמים. אבי החתן ודודיו היו כל כך נרגשים, עד שזלגו עיניהם דמעות של אושר וגיל. אמר אז רבנו: "גם את הדמעות האלה, הקדוש ברוך הוא סופר ומניח בבית גזניו". ובפנותו אל מלווהו הזכיר לו: "הנה זכינו באמת לשמח חתן וכלה".

גם לאחר שתקפו את הצדיק חוליים קשים, בערוב ימיו, לא שינה ממנהגו לשאת מדברותיו בקרב העם. שאלוהו: "מדוע אינו חדל מכך כדי לשמור על בריאות גופו, אחר שנצטווה על ידי הרופאים להרבות במנוחה?" השיב הרב צדקה: "וכי ידעתם איזו אחריות אני מקבל עליי אם אנוח? וכי אפשר לדעת אלו תוצאות ישנן לדרשה אחת? הנה זה מקרוב בא אליי יהודי בעל חזות חרדית מובהקת, כשהוא מוקף בילדיו, זרע ברך ה', והוא מספר לי, שבעבר הלא רחוק היה חילוני גמור, אבל בהשפעת דרשה אחת שלי, בשכונת 'קטמון', חזר בתשובה והציל עצמו וביתו מרדת שחת...".

רבי אברהם ישעיה קרליץ זצ"ל הידוע בכינויו "החזן אי"ש": נולד בשנת ה'תרל"ח (1878) בקוטוב שבליטא. החרדי הבולט ביותר בזמן קום המדינה. כשהייתה אמו בהריון (החזן אי"ש הוא הילד ה-17) הרופאים אמרו כי הוולד מסכן את חיי אמו ועליה להפילו ר"ל. ומאחר שיש להם כבר 16 ילדים שצריכים לגדל. האם סירבה בכל תוקף, וסיכומו של עניין, נולד החזן אי"ש כאשר לאמו לא נגרם כל נזק.

בילדותו לא התבלט בכשרונותיו. כשהגיע למצוות, בדרשת הבר מצווה עלה על הבימה ואמר שמעכשיו מקבל על עצמו ללמוד אך ורק לשם שמים וירד מן הבימה. ובאמת היה לומד שעות רבות כל יום עד אפיסת כוחות. הרב היה נרדם על הסטנדר בבגדיו. 'כשנשאל מדוע לא יחליף לבגדי שינה?' אמר, כי אם היה לו כח להחליף- אזי היה לומד עוד דף גמרא! ומאז החל להתבלט.

אשתו פתחה חנות בכויאן לאריגים ופרנסה את המשפחה, כך שהרב התפנה אך ורק ללימוד תורה. בשנת ה'תרע"א (1911) פרסם את הראשון בסדרת ספרי "חזן אי"ש". הרב לא חתם את שמו על הספר בשל צניעותו וחוסר רצונו להתפרסם. הספר הרשים מאוד את הרב חיים עוזר גרודז'ינסקי, רבה של וילנה, אחד מגדולי התורה הנוודעים של אותו זמן, שקירבו אליו. בשנת ה'תרצ"ג (1933) עלה לארץ. שם פעל במיוחד להחדרת תודעה רחבה לקיום מצוות התלויות בארץ, ובעיקר מצוות שמיטה.

בסוף ימיו עלה על הדוכן ואמר: "כל מה שהגעתי אליו- בזכות אשתי, שהסתפקה במועט והייתה עזר כנגדי. גם בתקופות הקשות ביותר בהם לחם לא היה בבית. ולכן שכרה בעולם הבא גדול משלי". נפטר מהתקף לב בשבת ט"ו בחשוון ה'תשי"ד (1953). נקבר בבני-ברק. חי כ-75 שנים.

רבותיו: אביו, ר' שמריהו יוסף (שימש כרב בעיר קוסובה שבליטא).
אשתו: מרת בתיה. **ילדיו:** אשתו הפילה מספר פעמים ולא ילדה לו ילדים. אך גיסו ר' יעקב ישראל קניבסקי (הסטיפלר) שהיה נשוי לאחותו, הפקיד בידיו את חינוך ילדיו.

מספריו: יחזן אי"ש- 22 כרכים על הלכה, ענייני אמונה וביטחון, ואגרות החזן אי"ש הכוללות הערות על התלמוד ועל השו"ע.

לחדרו של החזן אי"ש זיע"א נכנס יהודי עשיר, כשהוא אוחז בידו תיק מנהלים גדול. "שלום כבוד הרב" אמר "אני עומד עתה לקנות מגרש גדול במרכז העיר חיפה, עליו אני רוצה לבנות בנין גדול, בית-מדרש ומקווה". ותוך כדי דיבור הוציא מתיקו את התכניות והציג בפני ר' אברהם. הרב שמע את דבריו בתשומת לב, עיין בתכניות הבניין ולאחר ששאל מספר שאלות אמר: "הייתי רוצה לראות מספר אבנים מהקרקע אותה אתה רוצה לקנות". בקשתו של הרב נראתה לו מוזרה, אולם הוא מיד אסף את ניירותיו ויצא לדרך.

בדרכו לחיפה הוא הררה רבות בדבר. בוודאי שיש בכך סגולה כלשהי...סוד עמוק ונסתר בחכמת הקבלה. אולם לבסוף החליט בדעתו: "במפלא ממך אל תדרוש! עשה כמצוות החכם ומובטח לך שלא תפסיד!". למחרת הגיע שוב לביתו של החזן אי"ש, הוציא מתיקו מספר אבנים שהביא עימו והניחן על שולחנו. הרב נטל את האבנים, בחן אותם בתשומת לב, קם ממקומו וניגש לארון הספרים. הוציא מספר ספרים ועיין בהם תוך כדי שהוא בוחן את האבנים. לאחר זמן ממושך הרים את עיניו ואמר: "אני חושב שהדבר אפשרי, יהיה רצון שתשרה הברכה במעשה ידיכם!". בחיך רחב יצא האיש מביתו של הרב לכיוון בעל הקרקע על מנת לרכוש אותה ממנו.

למחרת הגיע למהנדס ושטח בפניו את תכניות הבניה. המהנדס הביט בדפים ואמר: "אין בעיה! את הכל ניתן לבנות, אלא שצריך אני תחילה לראות את הקרקע, כיוון שנראה לי שתהיה בעיה לבנות מקווה, במקום שביקשת". כשהמשיך לשוחח עם בעל הקרקע, נחרד המהנדס לדעת שהלה כבר קנה את הקרקע מבלי להתייעץ על טיבה עם איש מקצוע. וכשהגיעו למקום אמר המהנדס נחרצות: "הקרקע הזו סלעית! אין אפשרות לחפור בה לעומק המתאים לבנין מקווה!!!".

ר' חיים לא נבהל. הוא היה בטוח בהבטחת רבו. מיודעו הסביר, כי בטרם קנה את הקרקע הוא התייעץ עם החזן אי"ש, אשר יעץ לו לרכוש את הקרקע ולכן הוא בטוח, כי זו אכן תתאים עבור מטרות. המהנדס חיך בלגלוג ואמר: "באיזה אוניברסיטה למד הרב שלך?!" - "אסדר לך פגישה עימו", אמר בעל הקרקע ועיניו שופעות ביטחון ואמונה צרופה, "ואז תראה את הכל בעיניך". ובאמת כעבור כמה ימים ניצבו שניהם בפני הרב.

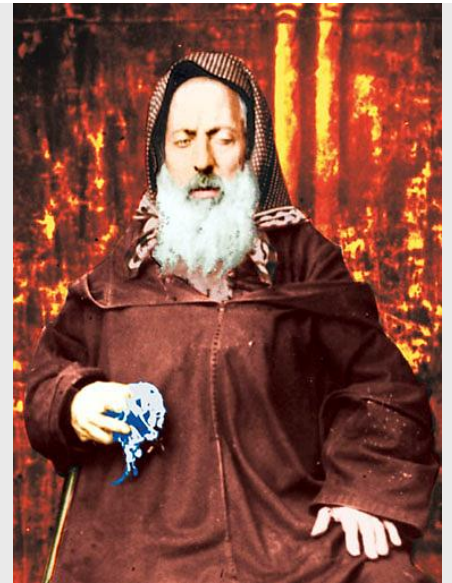
מופתע היה המהנדס לראות אדם לבוש בפשטות כשעל שולחנו ספרי גמרא גדולים אשר בלימודם היה שקוע. אולם רבה עוד יותר הייתה הפתעתו כשרבי אברהם פתח לפניו את הגמרא והראה לו כיצד חכמינו ז"ל הכירו כל אבן וידעו מה טיבה. ואמר למהנדס: "הנה, כתוב פה שאבן מסוג זה נמסה במים. הנוזלים לאט-לאט מתוך צינור דק וכך היא מתרככת ומתפוררת, ובסופו של דבר יתאפשר לחפור בה". עוד זמן מה ישבו ר' חיים והמהנדס בחדרו של החזן אי"ש. וכאשר יצאו, אמר המהנדס המוקסם מהחוכמה העצומה של גדול הדור: "חוויה שכזו לא עברתי מימיי. אכן, כמה קטנים אנו אנשי המדע, יש לנו עוד הרבה מה ללמוד".

רבי חיים פינטו זצ"ל- המכונה ר' חיים הקטן, כדי להבדילו מסבו: נולד בשנת ה'תרכ"ד (1864). נודע כצדיק נשגב שתפילותיו וברכותיו אינן שבות ריקם. שמו התפרסם והמונים פקדו את ביתו לבקשת ברכה, תפילה ועצה. באהבתו הגדולה לעניי ישראל חיזק ותמך כמנהג אבותיו בעניי מוגדור. **נהג ללבוש מלבושים פשוטים, לשבת בין העניים, לעודד את רוחם, לשמחם וקרבתם לתורה ומצוות.** בכל יום היה נכנס לבית איזה עני ושואל: "מה הכנתם היום לאכול, כי אני רוצה לאכול איתכם", באותם ימים מאכל העניים היה סלט ירקות או לחם עם תה. הצדיק היה יושב איתם ואכל מלחמם ושמח יחד איתם, ואח"כ בירך אותם ונפרד מהם לשלום. ולא היה אוהב לאכול משולחנם של עשירים.

בעל צדקה גדול, ובכל פעם שהיה מחלק צדקה לעניים, היה מכבס תיכף את המטפחת, שבה היה מניח כסף (מנהגו היה לרכז כסף במטפחת ייעודית), באחד הימים נשאל לפרש הדבר, ענה להם הצדיק: **"הלכלוך הגדול של העולם הזה הוא הכסף, לכן כל פעם שאני מחלק את הכסף לעניים, מייד כשאני מסיים את החלוקה, אני מכבס את המטפחת שלי מקליפות הלכלוך של העולם הזה."**

כ-4 שנים לפני הסתלקותו עבר ממוגאדור לקזבלנקה, טרם נסיעתו קרא לבנו והודיעו, כי הוא חש שעבים שחורים מכסים את שמי היהדות וגזירות נוראות מאיימות, על כן יש להתחזק בעבודת ה', להתפלל ולהתחנן כדי להעביר את רוע הגזירה, או לכל הפחות להקל אותה ולו במעט. **טרם הסתלקותו איבד את מאור עיניו, אך תמיד ידע מי ניצב לידו וכיצד מראהו.** נפטר ב-ט"ו מר-חשוון ה'תרצ"ח (1937) (כשנה לפני פרוץ השואה). ציונו בקזבלנקה שבמרוקו. חי כ-73 שנים. בזמן פטירתו הספידו הרב הקדוש ר' שמעון אביקציץ זצ"ל - והיה גשם חזק מאוד, והרב הנ"ל ביקש "בזכות הצדיק יפסק הגשם" וכך היה.

אביו: ר' הדאן (ר' יהודה). **בניו:** ר' מאיר, ר' משה אהרון ור' רפאל. **סבא:** ר' חיים - הראשון (מצד אביו).

שנים רבות לאחר פטירתו של ר' חיים, נסע הרב של קריית-ביאליק, ר' עמינדב קריספין, באוטובוס מחיפה לתל-אביב. על ידו ישב קצין משטרה, בעל דרגה בכירה, ובין השניים התפתחה שיחה. תוך כדי שיחה התברר להם מוצאם המשותף, העיר מוגאדור. "זכית להכיר את הרב חיים פינטו?", שאל הרב. "כמובן", ענה הקצין, "וכי מי אינו מכיר את הצדיק? אני חייב לו את חיי". לתמיהתו של הרב, סיפר לו הקצין, כיצד ניצלו חייו בזכותו של ר' חיים פינטו.

"כאשר הייתי נער צעיר", התחיל הקצין את סיפורו, "רציתי לרכוש משאית, ולהוביל סחורות בחברת תובלה צרפתית. זו הייתה פרנסה טובה, אבל באותו זמן היו הדרכים בחזקת סכנה.

מלחמה התנהלה בין הממשל הצרפתי במרוקו לבין המורדים המוסלמים, שארבו בדרכים לנוסעים והרגו בהם".

"אמי דאגה לי מאוד, ועל כן לקחה אותי לביתו של ר' חיים לבקש את ברכתו, לפני שאני עושה צעד כל כך משמעותי בחיי, ועוזב את הבית. שמחתי לקבל את ברכת הרב, אבל, כאשר ציווה עליי לקנות גלימת מוסלמים ולהניח אותה בתא הנהג- התקוממתי כולי. "כבוד הרב", אמרתי, "כיום כבר לא נוהגים ללבוש גלימות. זה לבוש מיושן, והדור הצעיר מתקדם ומתלבש בחליפות אירופאיות. מדוע שאני, שאיני מוסלמי, חייב להחזיק גלימה בתא הנהג?".

"עשה כדבריי", ענה לי הרב בניחותא, "יום יבוא והגלימה תציל את חיך". אמי הפצירה בי מאוד לשמוע בקול הרב, וגם אני חשבתי, שאם לא יועיל- בודאי לא יזיק להחזיק גלימה בתא הנהג. אחרי הכל, הגלימה לא תופסת מקום רב, ואם היא מקופלת- אף אחד לא מבחין בה. אמי קנתה לי גלימה, ואני הנחתי אותה על יד תיק הטלית והתפילין בתא הנהג. התחלתי לעבוד כנהג בחברת מובילים, והנסיעות הממושכות ברחבי הארץ השכיחו ממני את הגלימה.

באחד הלילות הגענו לחניון ועצרנו לחניית לילה. היה זה חניון מסודר לנהגים, שבו נהגנו ללון מחשש להתנפלות המורדים. בהיותי עייף מהדורך הארוכה, התקרבלתי בתא הנהג והתכוננתי לשינה ממושכת. **בגלל הקור, התעטפתי בגלימה,** וכעבור מספר דקות ישנתי שנת עמלים מתוקה. בבוקר התעוררתי משנתי העמוקה, רענן ומלא כוחות. הסטתי את הגלימה, הורדתי את השמיכה והצצתי החוצה אל החניון.

מראה הזוועה שנתגלה לעיני עורר בי חלחלה. **ליד המשאיות היו גוויות הנהגים.** התברר, כי באותו לילה הגיעו המורדים המוסלמים לחניון. הם עברו בלאט ממשאית למשאית, ובכל מקום, שבו ראו נהג בעל לבוש אירופאי, חשבו שהוא צרפתי והרגו אותו. מי שהיה עטוף בגלימה המוסלמית המסורתית, ניצל מהגורל המר.

מכיוון שהייתי עטוף בגלימה, הסיקו שגם אני מוסלמי, ולא נגעו בי לרעה. למחרת האירוע הנורא, עזבתי את חברת התובלה. מיהרתי לבית הצדיק, ברכתי "הגומל", ובאותו שבוע ארצתי את חפצי ועליתי לארץ ישראל. זכותו של הצדיק רבי חיים פינטו עמדה לי להינצל ולעלות לארץ, "סיים הקצין את סיפורו המדהים, "ובזכותו אני חי!".

המקובל הנסתר רבי יהודה לאון פטילון זצ"ל: נולד בטורקיה. מקובל. צדיק נסתר. חסיד ועניו. רבים נושעו מתפילותיו. התגורר ביפו. הסתיר את גדולתו ומעשיו בעזרת מקצועו כצייר. נודע כבעל מופת. בקי גדול היה בעולם הנשמות והגלגולים, הוא הצטיין בעיני הרואות למרחקים, מביתו שביפו השקיף על כל פני הארץ, היו לו קשרים עם עוד צדיקים נסתרים שהיו נפגשים יחדיו וממתיקים סוד.

באותה תקופה היו מספר צדיקים נסתרים, שהיו נראים מפשוטי העם, ואף השכנים שלהם לא ידעו על גדולתם. ביניהם: החכם ר' מנחם מנשה, ר' יוסף וולטוך, ר' משה יעקב הכהן רביקוב ("הסנדלר הקדוש") באותה תקופה הגדילו להסתיר את עצמם במסווה, ר' עמרם בלוי, ר' יוסף דיין ועוד. אותם צדיקים ביקשו להסתיר את מעשיהם ולעשות במלאכות שונות, כגון: ציור, סנדלר, שמש וכיו"ב. רק לאחר פטירתם נודע ברבים כי הם היו מעמודי התווך שהחזיקו את העולם. אולם בחייהם לא נודע דבר מעשיהם לרבים.

פעמים רבות כאשר באו אנשים עם צרות וייסורים אל חכם מנחם מנשה זצ"ל (אשר העיד עליו המקובל ר' מרדכי שרעבי זצ"ל כי היה מראשי הל"ו הצדיקים הנסתרים שבדור) שלחם אל ר' יהודה לאון פטילון. נפטר ב-ט"ו מר-חשוון ה'תשל"ה (1974). ציונו בבית-העלמין בסנהדריה. אף לאחר פטירתו ראו העולים על קברו ישועות ונחמות.

אמו: מרת שרה.

על ראייתו למרחקים ורוח-קודשו מובא בספר "עוד יוסף חי" כי בשנת תש"ך לערך באו אל הרב פטילון שניים מתלמידיו וסיפרו לו כי חכם ר' יוסף עדס מיישיבת "פורת יוסף" בירושלים, סיים עם תלמידיו את מסכת שבת, וגם הם במסגרת שיעורי ערב שהתקיימו בת"א סיימו את הלימוד, ולכן החליטו לערוך במשותף מסיבת סיום נכבדה במירון, מקום ציונו של רשב"י הקדוש.

הם הוסיפו וביקשו ממנו שיצטרף אליהם. הרב האזין לדבריהם ומיד נענה ואמר: "רואה אני עתה אדם בדרגת מלאך היושב על קברו של בניהו-בן-יהודע, לראשו חבוש כובע ברט והוא לבוש מכנסי חאקי. בידו נמצא ספר כוונות והוא מכוון ייחודים. אם תבטיחו לי כי תיסעו לקברו של בניהו בן-יהודע אצטרף אליכם, כי יודע אני שישהה שם עד לשבוע הבא וברצוני לראותו מקרוב".

לשמע דברים אלו היוצאים מפיו של רבנו, שידוע היה בראייתו הטובה למרחקים, הנהנו שני התלמידים בראשם להן, וכי יפקדו את ציון המבוקש. משיצאו למסע יחד עם רבם, השתטחו תחילה על ציונו של רשב"י במירון, ואח"כ חגגו ברוב פאר והדר את מסיבת הסיום. למחרת, עם נץ החמה התפללו שחרית ושמו פעמיהם לכיוון קברו של בניהו בן-יהודע הנמצא ביציאה מצפת. מרחוק ראו את מצבת האבנים הנמצאת באמצע השדה ולידה ישב אדם שתאם בדיוק את תיאורו של הרב פטילון. היהודי חבש כובע ברט ולבש מכנסי חאקי. כשהתקרבה המכונית אל ציון הצדיק, מיד קם ר' יוסף דיין מהקבר וזז הצידה תוך שהוא ממשיך ללמוד מתוך הספר.

כל החברה ירדו מהרכב, התפללו וערכו שבע הקפות במקום. שני התלמידים ששמעו מפי הרב פטילון על הימצאות הצדיק, התבוננו בו ועקבו אחריו וגילו כי הספר שבידו זה ספרו הקדוש של השד"ה ע"פ הרש"ש "בניהו בן-יהודע". הם ניגשו אליו ואמרו: "יודעים אנו שכבודו צדיק נסתר. הרב פטילון גילה לנו, תודיע לנו מה שמך ונפגוש אותך בירושלים". משראה ר' יוסף כי עלו על עקבותיו ולא יוכל להתחמק מהם, מסר להם כי שמו "יוסף דיין" ולא יספך לדבר איתם. כך החלה התגלותו של עוד אחד מהצדיקים הנסתרים ליחידיים.

○ יפך יהודי בר אורין ששמע מחברו שזכה להיות נוכח בסעודת ברית-מילה של אדם מסוים. באותו מעמד היו נוכחים הצדיקים ר' יוסף וולטוך ור' יהודה לאון פטילון. החבר סיפר שעמד לידם ושמע איך שהם מתלחשים ביניהם, ואחד אומר לשני: "מדוע אליהו הנביא עדיין לא הגיע לברית?". ר' פטילון השיב לר' וולטוך: "היות ועוונותיהם של מספר אנשים מהנוכחים מעכבות". לאחר זמן קצר שמע איך מתלחשים שוב הצדיקים ביניהם ואמרו: "הנה הגיע אליהו הנביא באיחור, כנראה שזכות הציבור גרמה שיגיע היות ונמחלו עוונותיהם בזכות הברית", ונמשך עוד הדו-שיח בין צדיקים אלו.

מובא בספר "חכם מנחם מנשה" מעט על גדולתו של הרב: פעם שהה אדם מסוים בבית הרב פטילון, ולפתע ראה חתולה נכנסת לבית הרב ונעמדת לפניו. הרב פטילון התבונן בה ואמר: "לכי, את מתוקנת!" מיד יצאה החתולה מחדרו של הרב. שאל אותו מקורב את הרב: "מי זאת?" - "זוהי נשמה של בחורה הייתה בת שבע-עשרה אשר חיללה את השבת ובאה בגלגול חתולה. עתה באה הנשמה על תיקונה וברגע זה נדרסה למוות".

משיצא המקורב מבית-הרב, גילה לתדהמתו את נבלת החתולה מושלכת באמצע הכביש, היא נדרסה על-ידי משאית ברגע שיצאה מביתו של הצדיק. הסיפורים הנ"ל מעטים הם מיני רבות, מתוך הסיפורים שהיו עם הרב פטילון, בהם ראו אנשים רבים ישועות ונחמות.

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב בן ציון אברהם קואיניקה זצ"ל

הגאון הרב בן ציון אברהם קואיניקה זצ"ל - נולד ב-כ"א ניסן ה'תרכ"ז (1867) בעיר העתיקה בירושלים. משפחתו נושאת את שמה של עיר מוצאה קואיניקה בספרד, ולאחר הגירוש התיישבה בסלוניקי. הוריו עלו מסלוניקי לארץ במחצית המאה ה-19. בהיותו כבן שמונה שנים היה בקי בחמישה חומשי תורה עם פירושיהם, וכן בפרקים ממשניות ומספר סוגיות בגמרא. בשנת ה'תרל"ו (1876) בהיותו כבן תשע שנים בלבד התחיל להניח תפילין ונשא את הדרשה הראשונה שלו בציבור. משנת ה'תרל"ח (1878), והוא בן 11, החל לכתוב לעצמו חידושי תורה ושמך יצא לתהילה ולעילוי.

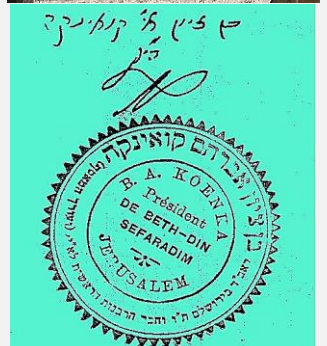

בשנת ה'תרמ"ב (1882) התחתן ועבר לגור בשכונת 'אוהל משה' שמחוץ לחומות. בשנים אלה, היה סמוך על שולחן אביו והקדיש את עצמו ללימוד תורה כשאביו רוכש עבורו ספרים. בשנת ה'תרנ"א (1891) נפטר אביו ורבינו נאלץ לנהל את עסקיו, אך ההצלחה לא האירה לו פנים. בשנת ה'תרנ"ו (1896) ייסד את כתב העת התורני 'המאסף', שאיגד חידושי תורה של רבנים שונים מתקופתו. קרוב ל-19 שנים יצא כתב העת כשרבינו משקיף בו את כל הונו וכוחו.

בשנת ה'תרנ"ז (1897) התמנה כדיין בבית הדין של חכם ניסים ברוך וחכם שלמה סוזין ור' יצחק אשכנזי, ובשנת תרנ"ח (1898) החל לשמש כראש ישיבת 'תפארת ירושלים'. בשנת ה'תרנ"ט (1899) יצא כשד"ר בשליחות ישיבת 'בית א-ל' והכוללים הספרדים שבחברון. בדרוכו עבר לבבל והגאון חכם ר' יוסף חיים הציע לו לכהן כרבה הראשי של בגדד, אך רבינו סירב. בשנת ה'תרס"ג (1903) חזר לארץ והראשון לציון ר' יעקב שאול אלישר מינה אותו כראב"ד בירושלים. בשנת תרס"ו (1906), הקים את 'בית הזקנים לעדת הספרדים' בירושלים ועמד בראשו. בשנת ה'תרצ"א (1931) התמנה כרבה של חברון, תפקיד אותו שימש עד ליום פטירתו. נפטר ב-ט"ז חשוון ה'תרצ"ז (1936). חי כ-69 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' אברהם. **אמו:** מרת בכורה דונה. **אשתו:** מרת אסתר קואיניקה (קרובתו). **מרבתי:** ר' מרדכי ישראל שריזלי, ר' מנחם בכר יצחק, ר' וידאל חנוך אנג'ל. **מתלמידי:** ר' אברהם פינטו, ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל (ה'ראשון לציון'), ר' בן ציון פיזאנטי, ר' בנימין לוי, ר' חנניה גבריאל, ר' יוסף לוי, ר' משה ניסים, ר' ניסים דאנון. **מספריו:** **הושיע ציון-דרושים על התורה** • **זיכרון לאברהם-חידושים על המשניות** • **תפארת ציון-על התורה בהלכה ובאגדה** • **הזיכרונות והתולדות-יומנו של רבינו** • **קונטרס כללים-לפי סדר הא"ב** • **פרפראות לחכמה-הלכות דרושים.**

רבינו ידע אף את מועד פטירתו. סיפר הגאון ר' חיים דוד הלוי שבצעירותו גדל בשכונת 'אוהל משה' בירושלים. באותה תקופה גרו בשכונה זו יותר מתריסר רבנים ספרדים גדולי עולם. רבינו התפלל בבית-הכנסת 'טראנטו' ור' חיים דוד הלוי זכה להתפלל עימו. פניו של אותו גאון היו מאירות באור עצום.

אביו, ר' משה הלוי שימש כשליח ציבור באותו בית-כנסת. פעם אחת ביקש ר' משה הלוי מרבינו שירשה לו להתפלל את תפילת מוסף כשליח ציבור ביום הכיפורים. זאת כיוון שרבינו בכל שנה ושנה נהג הוא בעצמו להתפלל תפילה זו. רבינו ענה לו במיתון וענוות חן כדרכו: "אתה צעיר ותזכה עוד שנים רבות להתפלל מוסף ביה"כ, ואילו אני קרוב לזיקנה ואיני יכול לוותר". מובן מאליו שכך היה.

כעבור מספר שנים לאחר הכנסת ספר תורה להיכל, פנה ר' משה הלוי לרבינו והזמין כרגיל לתפילת מוסף. להפתעת הכל סירב רבינו לעבור לפני התיבה כאשר ר' משה הלוי מפציר שוב ושוב ברבינו, ענה הצדיק שאין הוא יכול מסיבות בריאותיות. כאשר הרב עמד על סירובו התערב גבאי בית-הכנסת ר' יעקב ברוך (ששימש גם כמזכיר ראשי של הרבנות הראשית) ועודד את ר' משה הלוי להתפלל מוסף. כשהגיע בתפילת החזרה לוידי, עבר רבינו לפני התיבה וביקש לומר את הוידי. הצדיק פתח בבכי ואת כל הוידי אמר בקול בכי ואנחה. אותו וידיי החריד מאוד את כל המתפללים שהכירו את הצדיק כאדם השמח תמיד.

אחרי יום הכיפורים נודע, שבאותו ערב כתב את צוואתו וכעדים חתים את ר' יעקב ברוך ואת ר' אליהו פרדס (רבה של ירושלים). הרב אמר להם כי מקובל היה שבאותה שנה שלא יוכל לעבור לפני התיבה לתפילת מוסף ביום-הכיפורים תהיה שנת הסתלקותו. ימים אחדים אחרי חג הסוכות חלה רבינו. בשכונה פשטה שמועה שמצבו של רבינו קשה מאוד. כשבני ביתו בכו למראה סבלו, אמר להם: "אל תבכו, עדיין יש לי זמן עד יום פלוני שעה פלונית". ואכן כך בדיוק היה. רבינו נפטר במועד שנקב. אז הבינו שרבינו לא רק גדול בתורה אלא גם צדיק גמור שידע לכוון בדיוק את שעת הסתלקותו. (מעובד מתוך שו"ת 'עשה לך רב' חלק ו' סימן מ"ג עמ' קמ"ט)

על שקידתו העצומה בתורה גם במצבים קשים שפקדו את חייו זאת לא ניתן לתאר ולשער. רבינו ניהל יומן ובו גולל את שאירע עימו. פעם אחת חלתה בתו הקטנה במחלה קשה ל"ע וכולם חרדו מאוד לגורלה. במקרה כזה מטבע הדברים כל הבית היה מלא בקרובים וידידים שונים שהיו באים לבקר כדי לראות מה שלום הילדה וכן להסיח את העצב. בינתיים הילדה הגיעה עד שערי מוות כאשר בבית היו אביו, אימו, חמותו ורבינו. החמה מיד הלכה לבית הרבנים ר' מרדכי ור' יצחק אשכנזי לקרוא להם.

הרבנים הגיעו לבית וראו כי הילדה גוססת. הם חיפשו את רבינו ושאלו: "היכן הרב?". התשובה הייתה כי הוא יושב בחדר הסמוך. הם נכנסו ולהפתעתם המרובה ראו את רבינו יושב ולומד בשעה קשה זו כאשר הוא מוקף בספרים רבים. פליאתם הייתה עצומה והם שאלו את רבינו: "כיצד ייתכן ורבינו שנמצא בשעה קשה זו מסוגל לשבת וללמוד? הרי הבת גוססת?". השיב להם רבינו: "ומה בידי לעשות? הרי כל בני הבית נמצאים ומה שאפשר להשתדל ולדרוש ברופאים ולהביא תרופות הרי כבר הם משתדלים לעשות". (מתוך יומנו האישי, הובא ב'המאסף' לר' עזרא בצרי חוברת 1 עמ' 103)

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים, בריאות איתנה, פרנסה בשפע
ושכל משאלות לבו יתקיימו לטובה

וכן להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
שיזכה להקים בית נאמן בישראל
ויצליח בכל מעשה ידיו
ויחזור בתשובה שלימה